

Igor ȘAROV:
**„Acum și mic,
 și mare învață.
 Învață din
 lecția vieții”**

Imagini: Mihai VENGHIER

În acest număr al revistei *Moldova*, propunem atenției Dumneavoastră un interviu cu domnul Igor Șarov, ministru al Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Deși ați mai activat la MECC și domeniul, dar și problemele cu care se confruntă acesta vă sunt cunoscute nu din auzite, mandatul Dvs. de ministru a debutat într-o perioadă în care țara noastră și toată planeta se confruntă cu o situație fără precedent în ultimul secol – pandemia provocată de răspândirea virusului COVID-19. Era pregătit Ministerul Educației, Culturii și Cercetării să gestioneze activitatea instituțiilor din subordine în condițiile în care toate activitățile au fost, practic, paralizate, iar funcționarii și directorii acestor instituții erau conștienți că trebuie să aleagă între a-și continua activitatea și a pune în pericol sănătatea angajaților sau a întrerupe lucrul și a priva instituția de surse de venit?

Într-adevăr, debutul meu în calitate de Ministru al Educației, Culturii și Cercetării a coincis cu instituirea stării de urgență în Republica Moldova. Propunerea de a exercita funcția, în condițiile mai mult responsabile decât onorabile, m-a reîntors în țară. Am considerat de datoria mea să accept provocarea, or, anii în care am lucrat în cadrul ministerului m-au făcut să înțeleg că interesele personale nu pot fi mai presus decât interesul și necesitățile sistemului.

Țara noastră, în prezent, este într-o situație dificilă, ca și multe alte țări. Pandemia provocată de răspândirea virusului COVID-19 a luat prin surprindere țara întreagă, precum și toate domeniile separat. Școala a fost cea care a avut nevoie de una dintre primele măsuri pe care guvernul a trebuit să le ia pentru a rezolva situațiile de urgență cauzate de coronavirus; trebuia să se confrunte cu o situație neașteptată, rapidă și cu impact profund. În aceste condiții, angajații ministerului, cadrele didactice și manageriale, copiii și părinții lor au trebuit să-și unească forțele pentru a depăși provocarea împreună în perioada tensionată. Ca și cei care activează în sistemul medical, a trebuit de nenumărate ori să elaborăm un scenariu, după care să-l schimbăm din mers sau să renunțăm la el, determinați fiind de starea lucrurilor incerte.

Sunt pe deplin conștient de faptul că schimbările bruște

nu sunt întotdeauna ușor de gestionat, dar experiența de la Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, echipa consolidată din cadrul ministerului, dialogul constructiv pe care îl am cu partenerii educaționali mă fac încrezător că lucrurile vor evolua, de fiecare dată, conform unui scenariu bun, corect, uman.

Constatăm cu regret că întregul sistem educațional din Republica Moldova nu a fost pregătit să facă față unei asemenea provocări. Comunicarea în această perioadă a devenit pe cât de dificilă, pe atât de organizată și consolidată.

Vreau să știți că niciodată nu a trebuit să aleg între a continua activitatea și a pune în pericol sănătatea angajaților. De ce? Pentru că am știut că sănătatea este prioritară învățării în anumite situații. Pe lângă toate, oamenii niciodată nu înțeapă să învețe. Acum și mic, și mare învață. Învață din lecția vieții. Am știut că nu trebuie să întrerupem munca și că nu putem priva instituțiile de surse de venit. Anumite pauze au fost și sunt necesare pentru a revizui scenariile, a identifica strategiile și a analiza riscurile și avantajele.

Una dintre cele mai serioase provocări cu care s-au confruntat MECC, instituțiile de învățământ, cadrele didactice, elevii și părinții acestora în momentul în care a fost declarată starea de urgență a fost organizarea procesului de învățământ online. Care au fost cele mai mari dificultăți cu care v-ați confruntat când ați încercat implementarea învățământului online?

În calitate de ministru, fiecare acțiune, fiecare decizie este bine cântărită, pentru că nu-mi doresc ca acești copii să fie o generație de sacrificiu. Zicând acest lucru, nu mă refer doar la absolvenții anului 2020, ci la toți copiii, elevii și studenții.

Pentru că niciunul dintre scenariile propuse de Ministerul Educației nu prevedea înghețarea anului școlar, a trebuit într-un timp extrem de scurt să decidem modalitatea de continuare a procesului educațional pentru a finaliza anul de studii fără a pune în pericol sănătatea tuturor. Și pentru că astăzi prioritatea noastră este și Sănătatea, și Educația, am decis să implementăm învățarea la distanță, strategie adoptată de multe țări afectate de criza COVID-19.

A trebuit să ajustăm întregul set de politici educaționale la necesitățile zilei. Au fost elaborate regulamente, metodologii, recomandări metodice privind învățarea la distanță pentru copiii, elevii, studenții de la toate nivelurile de școlaritate, în perioada de pandemie. Firesc că ne-am confruntat cu anumite probleme și dificultăți. Dar am mizat pe implicarea activă și responsabilă a tuturor, pe o colaborare afectuoasă. Cele mai multe dificultăți au fost și rămân cele de ordin tehnic și logistic, dar știu, de asemenea, că se face tot posibilul nu numai pentru a realiza curriculumul școlar, ci și pentru a transmite copiilor încrederea, așteptând să depășim faza de urgență. Or, educația în toate timpurile a fost garanția calmului și a bunăstării emoționale în societate. Rămânem în căutarea celor mai potrivite instrumente pentru stimularea învățării active și a curiozității.

Chiar dacă o parte dintre cadrele didactice erau familizarate cu instrumentele online ce presupun instruirea la distanță, nimeni dintre ele nu au fost pregătite să o facă în volumul, cantitatea, calitatea și viteza pe care o cere situația... Sigur e că cei mai mulți s-au implicat din mers și au conștientizat că trebuie să învețe a face față și activităților la distanță. Numărul cadrelor didactice cărora le sunt străine tehnologiile informaționale este în descreștere datorită mentoratului la nivel local, precum și formărilor profesionale în domeniul instruirii la distanță, organizate ierarhic. Nu ne facem iluzii, pentru că avem un dialog continuu cu colegii din teritoriu, înțelegem că orice competență se formează în timp, inclusiv competențele digitale ale cadrelor didactice necesare pentru implementarea instruirii la distanță. Dar rămânem optimiști.

Ca urmare a suspendării activității instituțiilor de învățământ general pe durata situației de carantină, în vederea organizării la distanță a procesului educațional au fost identificate nu doar probleme și dificultăți, dar și diverse soluții de depășire a acestora. Printre cele mai relevante sunt:

- implicarea donatorilor pentru susținerea procesului educațional în perioada organizării învățământului la distanță: Banca Mondială, Fundația Soros-Moldova, Fundația elvețiană Pestalozzi, UNICEF MOLDOVA, ATIC și Guvernul Republicii Populare Chineze pentru dotarea mai multor instituții de învățământ general cu calculatoare, tablete;

- Compania Orange Moldova, în colaborare cu Centrul de Informații Universitare și în parteneriat cu MECC, a lansat Campania națională „Conectăm profesorii”. Scopul campaniei este de a asigura continuitatea procesului educațional la distanță, iar pentru aceasta, operatorul de telefonie a alocat 50 GB trafic internet mobil gratuit cadrelor didactice din toată republica, din toate instituțiile de învățământ general, atât publice, cât și private, cu condiția ca profesorul să dețină un număr activ, conectat la unul din planurile tarifare Orange. Administrațiile instituțiilor de învățământ au putut depune solicitarea până la 15.04.2020;

- Compania Moldcell a asigurat cadrele didactice cu servicii internet prin alocarea gratuită a traficului internet în volum de 50 Gb pentru o perioadă de două luni fiecărui cadru didactic care deține un număr activ, conectat la unul din pla-

nurile tarifare Moldcell;

- Compania UNITE-Moldtelecom a oferit servicii de conexiune la internet pentru cadre didactice și convorbiri nelimitate între abonați;

- colaborarea cu UNDP în scopul cofinanțării lecțiilor publice pentru pregătirea elevilor de examene (clasele a 9-a și a 12-a);

- organizarea formării cadrelor didactice pentru a utiliza cele mai accesibile instrumente de învățare la distanță și de a se conecta la diverse platforme educaționale;

- implicarea, în unele cazuri, a administrațiile publice locale pentru acordarea ajutorului tehnic și conectarea la internet a elevilor;

- implicarea părinților în desfășurarea orelor online;

- comunicarea permanentă (rețele de socializare, platforme, note informative, discuții telefonice) cu OLSĐ și cu diverși reprezentanți (cadre manageriale, cadre didactice, diriginți, părinți, elevi).

Dacă acum câteva luni încercam din răspuțeri să-i îndepărtăm pe copii și pe tineri din lumea virtuală, de la telefoane, tablete și computere, astăzi ei, alături de profesori, învață să aplice aceste tehnologii în procesul de educație și adaptându-se claselor virtuale. Vor fi utile și pe viitor în procesul didactic abilitățile dezvoltate în această perioadă?

Școala trebuie să țină pasul cu progresul tehnic, să ia în considerare preocupările și interesele elevilor, să fie flexibilă la schimbările survenite. Acest lucru trebuie să-i învețe și pe elevi. Dacă ne-am fi opus progresului tehnic, nu organizam formări profesionale în scopul dezvoltării competențelor digitale ale cadrelor didactice înaintea pandemiei. Nu am fi insistat pe obligativitatea predării cursului de educație digitală în clasele primare și în clasele V-VII, pe reconceptualizarea Curriculumului la informatică, precum și pe dotarea școlilor cu calculatoare, conectarea lor la internet.

Am încurajat mereu tinerii să folosească tehnica de calcul, dar îi învățam să o folosească limitat, rațional, în scopul învățării și informării. De fiecare dată i-am învățat pe elevi să o utilizeze fără a-și prejudicia sănătatea. Acum, într-o situație fără precedent, tehnologiile ne vor ajuta să asigurăm dreptul la educație.

Totodată, Metodologia privind învățământul la distanță conferă personalului didactic misiunea de a reglementa timpul aflării în fața calculatoarelor, imbinând regimul sincron și asincron al lecției. Învățarea la distanță nu presupune doar aflarea copiilor în spațiul online. Este o formă de comunicare, este un mijloc prin care cei implicați comunică și învață a percepe și altfel viața.

Trebuie să recunoaștem că și cadrele didactice, dar și unii părinți au fost nevoiți să-și asume provocarea, să-și performeze competențele digitale. E tot atât de firesc că unor cadre didactice le este greu și se opun. Acum se face imposibilul! S-a reușit într-un timp foarte scurt să se realizeze lucruri care în condiții obișnuite ar fi luat ani. Pare stresant, dar suntem convingși de faptul că va aduce plusvaloare. Acceptăm și

încurajăm orice experiență cu impact pozitiv.

Acum mai multe cadre didactice vor avea posibilitatea să participe la diverse formări economisind timpul și banii pentru drum și cheltuielile pentru cazare și hrană. Modernizarea procesului educativ, diversificarea strategiilor și digitalizarea procesului vor fi la un click distanță. Pe de altă parte, înțelegem că acum elevii și studenții înțeleg mai mult valoarea comunicării pe viu, necesitatea emoțiilor trăite în preajma colegilor, profesorilor, dar și limitarea și rigiditatea tehnologiilor.

Sperăm mult ca aceste competențe să fie utile procesului educațional la revenirea în sălile de clasă și nu într-o altă situație de criză.

„Școala, înainte de multe alte domenii, a trebuit să învețe să facă față unei situații de urgență dramatică, nu numai din punct de vedere organizațional, ci și din punct de vedere emoțional”

Care sunt rezultatele măsurilor întreprinse pe timp de stare de urgență în domeniul educației și cum se vor răstrânge ele asupra anului școlar 2020?

Școala, înainte de multe alte domenii, a trebuit să învețe să facă față unei situații de urgență dramatică, nu numai din punct de vedere organizațional, ci și din punct de vedere emoțional. Și vreau să spun, în primul rând, că sunt mândru de modul în care întreaga comunitate a școlii noastre, profesorii, elevii și tot personalul, au reacționat la un eveniment de această amploare. Pentru că au însoțit fiecare decizie, fiecare schimbare, oricât de bruscă, cu profesionalism și umanitate, ceea ce mă face să mă simt liniștit și încrezător.

La ora actuală, obiectivul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării este să scoată presiunea de pe toți: elevi și studenți, părinți, cadre didactice și manageriale, de pe sistem și de pe comunitate. A trecut foarte puțin timp. Puțin pentru a vorbi despre succese la nivel de sistem. Fiecare cadru didactic sau elev, școală sau raion acum se bucură de succese. Este deosebit de important că elevii continuă să învețe, că învață în siguranță, că sunt în grija părinților. Este de remarcat progresul cadrelor didactice și solidaritatea de care au dat dovadă.

Dacă e să vorbim de rezultate, în afara statisticilor, este evident că familiile au devenit mult mai aproape de tot ce înseamnă proces educațional: grădiniță, școală, universitate, au învățat „din mers” ce înseamnă metode de predare, dar acum au posibilitatea să contribuie direct la dezvoltarea armonioasă a copiilor lor.

Întreaga comunitate a cadrelor didactice acum are prilejul să demonstreze măsura în care reușește să se încadreze și să-și onoreze destoinic meseria chiar și în condiții de stres, prin care nu a mai trecut vreodată nimeni. Totodată, avem ocazia să înțelegem în ce măsură folosim tot ce învățăm în curriculum într-o bunăstare noastră și starea de bine. Or, acum ca niciodată munca profesorului, a educatorului este înțeleasă de toți.

Mulți dintre managerii școlari și-au cimentat convingerea că este important să se mențină toate componentele

școlii la un loc, că trebuie să fie aproape de fiecare angajat și de fiecare elev pentru a face față dificultăților împreună, că pot asigura succesul încurajând toate părțile antrenate în educație și că nu contează cantitatea: cifre, procente, rapoarte ș.a. Avem de câștigat pentru că învățăm altfel, învățăm să apreciem calitatea relațiilor.

„Acum, ca niciodată, munca profesorului, a educatorului este înțeleasă de toți”

Un volum considerabil (se estimează că în proporție de 80%) din veniturile artiștilor și actorilor sunt realizate din prestații artistice și cesiunea interpretării lor live în cadrul evenimentelor și concertelor, care în următoarele luni nu se vor mai organiza. Ce măsuri pot fi întreprinse pentru a ajuta industria muzicală și cea a divertismentului din Republica Moldova în acest context deosebit de grav, pentru a putea rezista și depăși perioada grea?

Din păcate, avem o statistică precară pentru sectoarele culturale și creative, astfel încât nici politicile ministerului nu pot fi centrate foarte exact pe toate problemele din sistem. Cu toate acestea, noi estimăm că majoritatea artiștilor, interpreților, colectivelor artistice, actorilor sunt încadrați în câmpul muncii inclusiv în cadrul instituțiilor din subordinea ministerului (unde avem aproximativ 3000 de actori și artiști) sau în instituțiile subordonate autorităților publice locale. În aceste cazuri, criza va fi ceva mai redusă, salariile de funcție ale persoanelor bugetare fiind achitate integral. Problema majoră apare în cazul artiștilor independenți și al organizațiilor neguvernamentale, pentru care ne gândim să elaborăm un concurs separat de proiecte culturale, a căror finalitate să fie conținuturi accesibile online, astfel încât, pe de o parte, să diversificăm oferta de produse și servicii culturale online, iar, pe de altă parte, să venim cu un sprijin financiar pentru artiștii independenți aflați la ananghie. Pe termen lung însă, trebuie să reformăm întregul sistem de statistică culturală pentru a putea estima mai bine impactul unei astfel de crize și a crea condiții clare și echitabile de activitate a artiștilor, cu oportunități, responsabilități și obligații bine definite.

„Consumul cultural a fost cu certitudine mai mare în perioada pandemiei, și asta poate influența și situația de după”

Se vorbește foarte mult despre criza economică pe care o aduce cu sine, în mod inevitabil, pandemia și este clar că efectele acesteia se vor resimți în toate domeniile vieții publice și vor avea impact asupra societății în general, dar și a indivizilor, în particular. Robert Schuller era de părere că problemele nu sunt semne de oprire, ci linii de ghidare. În mod sigur, pentru ca arta, cultura să aibă puteri să salveze prin frumusețe lumea sau, cel puțin, să nu o lase să alunece în depresie, va avea nevoie de o resetare. În opinia Dumneavoastră, ce schimbări ar trebui operate în țara noastră pentru a duce cultura și felul în care este percepută la un alt nivel?

Ar trebui să fim totuși ceva mai optimiști și să vedem și oportunitățile create de această situație. Foarte multă lume în perioada șederii acasă a avut parte inclusiv de un respiro cultural, a putut urmări spectacolele teatrelor noastre pe internet, și-a comandat mai multe cărți *online*, a privit mai multe filme etc. Muzeele își prezintă colecțiile *online*, bibliotecile oferă acces la fondul de carte națională și internațională, dezvoltă cursuri *online* pentru cei pasionați de *code-ing* etc. Consumul cultural a fost cu certitudine mai mare în perioada pandemiei, și asta poate influența și situația de după. E ade-vărat că accesul la aceste produse și servicii culturale a fost preponderent în timpul pandemiei și că nu putem anticipa o creștere a cheltuielilor asociate culturii pentru gospodării. În Republica Moldova însă consumul cultural a atins, probabil, deja niște limite minime și nu prea ar mai avea unde să cadă, cifrele fiind compensate inclusiv de către reprezentanții din diasporă care au revenit acasă. Să nu uităm că în pofida subdezvoltării, există și la noi instrumente care susțin oamenii de cultură. În primul rând, avem foarte mulți artiști care sunt bugetari și care își vor păstra veniturile. Pentru somitățile din domeniul culturii există sistemul de indemnizații viagere, care le va permite să își continue activitatea de creație. Sperăm ca și anumite municipalități să lanseze concursuri de proiecte culturale asemenea ministerului și, evident, așteptăm să se întâmple asta în primul rând în municipiul Chișinău. Astfel, nu cred că percepția culturii va fi afectată negativ de criza economică succesoare pandemiei.

Sigur, această criză va impune o regândire a multor acțiuni culturale pe care le realizăm. Trebuie să menționăm suportul financiar care deja este aprobat pentru a susține sectorul cultural independent (proiectele culturale), pentru a susține companiile din domeniul industriilor creative (programul de editare a cărții naționale) și programul de producții cinematografice.

„Istoria ne învață că, atunci când au fost unite, popoarele au depășit împreună mai ușor problemele cu care s-au confruntat”

Sunteți istoric de meserie și istoria este recunoscută și pentru faptul că face conexiunea prezentului cu trecutul și viitorul. Cum credeți, care va fi rolul pe care educația, cultura și cercetarea îl vor juca în viitorul Europei după anul 2020? În ce mod vedeți participarea Republicii Moldova la dialogul privind identitatea europeană și valorile comune ale Uniunii Europene?

Istoria garantează evoluția conștiinței civice, naționale, sociale, prin însăși cunoașterea evoluției omului. Cred că prin studierea profundă a istoriei, umanitatea își va cunoaște mai bine succesele, realizările materiale și spirituale, dar și problemele cu care se confruntă. Umanitatea a trecut prin mai multe perioade de criză și provocări, în special au fost încercări grele legate de epidemii, boli și conflicte. De exemplu, în 1918 umanitatea s-a confruntat cu una din cele mai mari pandemii – așa-numita gripa spaniolă, pe care cu greu a depășit-o.

Pandemia actuală, de asemenea, este o provocare serioasă pentru umanitate. După 2020, cu siguranță, se va contura o nouă mentalitate și o nouă gândire globală, probabil, se vor revizui tradiționalismul, bazele credinței, capacitatea omului de a se adapta și chiar procesul educațional cu noi oportunități. Aceasta se va întâmpla la nivel mondial, dar cu siguranță și pe continentul european, inclusiv în Republica Moldova, care în ultimii ani tot mai mult a acceptat valorile și cultura europeană. În acest sens, cercetarea se va baza pe noi teme, legate de siguranța umanității, subiecte controversate din educație, sănătate, legislație etc.

Aceste și alte subiecte vor fi actuale pentru majoritatea popoarelor, inclusiv cele din Uniunea Europeană. Cu majoritatea statelor din UE, Republica Moldova are relații strânse, a acceptat un șir de valori ale comunității și principii ale democrației, componente ale legislației, paradigme ale educației, elemente ce țin de moralitate și de evenimentele istorice comune care ne leagă.

Probabil, schimbările vor fi mari pentru toți. În aceste condiții este important să continuăm acceptarea valorilor europene și democrația, dar neapărat este să ne consolidăm și valorile naționale, inclusiv identitatea. Aceasta este baza pe care se dezvoltă și prosperă neamul nostru, în strânsă legătură cu alte popoare.

Istoria ne învață că, atunci când au fost unite, popoarele au depășit împreună mai ușor problemele cu care s-au confruntat. În acest sens, educației îi revine rolul decisiv nu doar pentru dezvoltarea competențelor elevilor, dar și pentru întregă comunitate.

Există voci care susțin că statul ar trebui să-și diminueze implicarea în cultură, invocându-se în acest sens numiri pe criterii politice în fruntea unor instituții. În altă ordine de idei, majoritatea acestor instituții sunt dependente de banii alocați din bugetul de stat prin intermediul MECC, iar controlul activității și gestionarea surselor sunt adeseori interpretate drept ingerință. Care ar trebui să fie rolul statului în administrarea culturii? Cu ce carențe vă confrunțați în prezent în acest domeniu?

Voi începe cu numirile pe criterii politice ale directorilor instituțiilor subordonate ministerului. Recent, a fost aprobat un Regulament care prevede condițiile viitoare de concurs pentru posturile de manageri în instituțiile din domeniul artelor spectacolului și consider că nu se va mai putea vorbi pe viitor de existența problemei numirii pe criterii politice. Rolul statului în administrarea culturii este unul important la noi, dar nu suntem o excepție în acest sens. Este vorba despre o tradiție europeană multiseclară de a susține cultura și instituțiile de cultură strategice și nu cred că putem vorbi despre posibilitatea unei schimbări majore de paradigmă. Într-adevăr, în toată Europa sectorul independent este tot mai susținut, și încercăm și noi să nu fim restanțieri la acest capitol. Trebuie să fim conștienți că nu mai trăim într-o epocă a culturii exclusiviste și înalte și că nu doar opera sau muzeele reprezintă etaloane pentru cultura unei societăți. Rolul

ministerului este de a crea politici echilibrate, care să susțină atât sectorul cultural bugetar, cât și scena independentă, care de multe ori anticipează mult mai bine ceea ce dorește publicul. Ideal ar fi să identificăm echilibrul între valorile culturale perene și tendințele pieței, care, din păcate, poate promova nonvalori, dar care are și un potențial mult mai mare decât ceea ce poate susține statul.

„Analizăm strategiile de promovare a bunelor practici din domeniul educației cu scopul de a-i acorda statut ponderabil profesiei de cadru didactic”

Lipsa tinerilor specialiști este o problemă gravă, cu care ne confruntăm în prezent în majoritatea sferelor de activitate, în învățământ însă această problemă pare să fie resimțită mai acut și îngrijorător este faptul că ea are impact asupra calității educării noilor generații. Ce măsuri întreprinde MECC pentru a motiva cadrele didactice să activeze acasă în domeniul învățământului?

În special în educație, atragerea și implicarea activă a tinerilor este esențială și actuală mereu, mai ales acum, în contextul multiplelor reforme inițiate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Înțelegem foarte bine că schimbarea o pot face cei cu viziuni reformatoare, tinerii care pot intui cel mai exact necesitățile societății de peste douăzeci-treizeci de ani. De fiecare dată am încurajat și am susținut tinerii, inclusiv și pentru că tinerii dascăli sunt psihologic mai apropiați de universul interior al elevului, fiind uneori capabili de a-i sensibiliza și a-i motiva pe copii spre învățare mai convingător decât o fac pedagogii cu experiență.

Ținând cont de faptul că în ultimii 10-15 ani greul activității didactice a căzut pe umerii profesorilor cu experiență de activitate mare, suntem în situația de a crea oportunități cât mai avantajoase de atragere a tinerilor la facultățile de pedagogie și în sălile de clasă. Chiar și în condiții de criză, suntem preocupați de identificarea posibilităților de motivare a tinerilor pentru accesarea lor la facultățile pedagogice. Analizăm continuu strategiile de promovare a imaginii profesorului pentru atragerea și menținerea tinerelor cadre didactice în școală, analizăm strategiile de promovare a bunelor practici din domeniul educației cu scopul de a-i acorda statut ponderabil profesiei de cadru didactic.

Acordarea indemnizației unice, majorarea salariilor, ridicarea prestigiului și statutului meseriei de pedagog, crearea unui cadru favorabil obținerii de performanțe științifice, multiplicarea abordărilor europene privind conținutul și modul de formare inițială a pedagogilor, implementarea învățământului dual în cazul studenților de la facultățile și colegiile pedagogice sunt câteva dintre strategiile adoptate de Ministerul Educației cunoscute de toți.

Pe lângă prioritățile pe termen scurt (luna aprilie) și cele pe termen mediu (lunile mai-iunie), MECC are stabilite un șir de priorități pe termen lung. Printre acestea sunt și activități menite să stimuleze absolvenții anului 2020 să aleagă Facultatea de Pedagogie.

Acum mulți, foarte mulți se întorc acasă. Chiar dacă sunt forțați de situație, se întorc și înțeleg că acasă sunt în mai mare siguranță, că acasă sunt așteptați de cei dragi și că societatea are nevoie de ei. Sper mult ca în paralel cu lupta împotriva virusului COVID-19, să câștigăm respectul societății în general și încrederea tinerilor.

Se vehiculează tot mai des afirmația că există o discrepanță între ceea ce se cere pe piața muncii și ceea ce pregătesc facultățile noastre. Dvs. ce părere aveți, corespunde în acest sens oferta cererii în domeniile pe care le gestionează MECC?

Chiar dacă au fost uneori incomode și greu acceptate de comunitatea cadrelor didactice, reformele implementate de MECC au făcut de fiecare dată restartări în diferite aspecte sau domenii. Reconceptualizarea Curricula pentru învățământul general și a programelor de studii pentru învățământul profesional-tehnic, dar și cel universitar, a avut drept scop racordarea standardelor educaționale naționale la cele internaționale, la solicitările societății, dar și ale pieței muncii. Toate instituțiile de învățământ superior, dar și profesional-tehnic și-au revizuit în ultimul timp specializările, actualizându-le. Iar dotarea instituțiilor ce pregătesc tinerii pentru practicarea unei meserii, instalarea utilajului modern, modernizarea spațiilor pentru studii, renovarea atelierelor didactice, digitalizarea procesului educativ, perfecționarea cadrelor didactice sunt acțiuni menite să ridice nivelul studiilor. Mobilitatea academică și implementarea învățământului dual permit îmbunătățirea calității și relevanței studiilor prin consolidarea cooperării internaționale și creșterea accesului transnațional la resursele educaționale ale altor țări, dezvoltarea și adaptarea serviciilor educaționale la cerințele pieței muncii naționale și internaționale și promovarea transparenței, compatibilității și recunoașterii academice a studiilor și calificărilor obținute pe plan internațional.

Cererea frecvent a anticipat oferta, în toate domeniile. Este firesc ca în anumite privințe piața muncii să solicite specialiști care vor fi antrenați în câmpul muncii mai târziu decât a apărut necesitatea. De aceea, suntem continuu conectați la necesitățile societății.

„Ministerul este doar unul dintre jucătorii care promovează imaginea culturală a țării într-o epocă a informației”

Promovarea imaginii unei țări prin cultură este o modalitate de a vorbi lumii despre potențialul creator al acestei țări. Ce măsuri întreprinde MECC pentru a promova realizările culturale ale țării noastre peste hotare și care sunt statele cu care ministerul are o colaborare eficientă și avantajoasă?

Promovarea imaginii Republicii Moldova este un element foarte important pentru stat, mai ales în condițiile în care elementele culturale pot fi ușor legate și de promovarea exporturilor unor bunuri, cum ar fi vinul. Trebuie să acceptăm din

start că ministerul este doar unul dintre jucătorii care promovează imaginea culturală a țării într-o epocă a informației. Nu trebuie să ne fie rușine să acceptăm faptul că un DJ sau un artist plastic poate face mai mult decât un întreg sistem birocratic pentru promovarea numelui țării noastre, rolul ministerului fiind de a crea politici care să faciliteze mobilitatea artistică și participarea țării la cele mai importante evenimente culturale de nivel internațional. Spre exemplu, la inițiativa mea, pe când eram viceministru al culturii, acum câțiva ani Republica Moldova și-a reluat participarea la cele mai importante târguri internaționale de carte din Europa – cel de la Leipzig și cel de la Frankfurt. Trebuie să dezvoltăm capacitățile instituțiilor noastre subordonate sau să creăm mecanisme pentru sectorul privat, astfel încât să participăm și la alte târguri, festivaluri și expoziții internaționale dedicate culturii, mai ales în vestul Europei – în design, artă contemporană, film etc. De asemenea, trebuie să continuăm promovarea elementelor noastre de patrimoniu imaterial incluse deja în Listele Reprezentative UNESCO sau pe care încă ne dorim să le înscrim. Acești ambasadori ai valorilor noastre reprezintă multiplicatori ai turismului cultural și, finalmente, ai economiei naționale. Ministerul are o foarte bună colaborare cu mai multe state și e logic să începem cu România. Cu ajutorul colegilor din România am inclus Mărtisorul, scoarțele și colindatul în ceată bărbătească în Lista Reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității. Cu sprijin financiar românesc au fost reabilitate sediile Sălii cu Orgă și Muzeului Național de Artă, iar la Cahul a fost construit un nou teatru. Avem o colaborare culturală foarte bună cu Franța, Polonia, Italia, Republica Populară Chineză, de multe ori activizarea relațiilor la nivel oficial fiind direct influențată de viziunile ambasadurilor acestor țări de la noi.

Prin participarea la Europa Creativă, cel mai mare program pentru sectoarele culturale și creative al Uniunii Europene, operatorii culturali de la noi au posibilitatea să implementeze proiecte comune cu parteneri din alte state europene și să elaboreze proiecte de un nivel de calitate cu adevărat european. Concurența este una foarte dură, dar avem deja și câteva proiecte câștigătoare.

Producțiile cinematografice finanțate din bugetul de stat prin intermediul Centrului Național al Cinematografiei oferă posibilitatea dezvoltării de coproducții cinematografice, filmul fiind un mijloc foarte eficient pentru promovarea imaginii țării. În aceeași ordine de idei, pentru stimularea coproducțiilor cinematografice, în acest an va fi finalizată procedura de instituire a *cash-rebate*-ului, mecanism de atragere a investițiilor străine în domeniul audiovizualului.

Rezultatele obținute în ultimii ani de elevii noștri la olimpiadele internaționale sunt nespuse de îmbucurătoare și este de apreciat faptul că Republica Moldova înregistrează tot mai multe premii și locuri la aceste competiții. Ce înțeprinde MECC pentru a stimula acești elevi și pe profesorii lor, dar și pentru a îmbunătăți nivelul de pregătire și reprezentare la astfel de competiții?

Mulțumesc de constatare! Cu adevărat, în ultimii ani tinerii noștri înregistrează multe performanțe în cadrul olimpiadelor școlare, concursurilor sportive și concursurilor muzicale. Acest lucru este un indicator că sistemul de învățământ din Republica Moldova poate înregistra performanțe.

Ministerul a sprijinit în mod continuu elevii și studenții capabili de performanțe înalte, identificând resurse umane, curriculare, informaționale, materiale și financiare pentru susținerea lor. În baza unei metodologii aprobate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, anual se elaborează un Program de activități pentru susținerea elevilor dotați. Programele elaborate în acest sens aprofundează învățarea, gruparea tinerilor pe abilități, îmbogățirea curriculumului cu noi domenii, asigură mentoratul și transferul de competență, accelerarea promovării conform ritmului individual de învățare.

Pentru elevii și studenții care au performanțe înalte, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării organizează olimpiade și concursuri, tabere de profil, de pregătire a loturilor olimpice, simpozioane și alte activități specifice și acordă burse și alte forme de sprijin material.

Acordarea notei „10” din oficiu la examenul de bacalaureat pentru cei care au locuri premiante la concursurile naționale și internaționale pe discipline de studiu reprezintă un semn de recunoștință pentru înregistrarea performanței școlare, promovarea imaginii țării peste hotare.

Olimpicii internaționali și profesorii lor, în cadrul Galei Olimpicilor, organizată anual de MECC, primesc diplome de excelență ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și premii bănești.

Dacă e să ne referim la tinerii sportivi și antrenorii lor, avem în vedere Hotărârea de Guvern nr. 1552, care reglementează modul de premiere, precum și mărimile premiilor acordate de stat pentru sportivi și antrenori. Periodic, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării emite ordine de conferire a gradelor și titlurilor acordate sportivilor și antrenorilor cu performanțe remarcabile. Anual se acordă un buget destinat pentru finanțarea federațiilor naționale și pentru îmbunătățirea nivelului de pregătire și reprezentare la competițiile internaționale.

Domnule ministru, vă mulțumim pentru că ați acceptat invitația noastră la dialog și vă dorim mult succes în continuare!

Liliana POPUȘOI

Igor ȘAROV:
„It is time for everybody to learn. To learn from the lesson of life”

The *Moldova* magazine proposes to your attention an interview with Mr. Igor Șarov, Minister of Education, Culture and Research of the Republic of Moldova.

Although you have worked before at the ministry and you know well the field and its problems, your mandate as a minister began in a period when our country and the entire world are facing an unprecedented situation in the last century - the pandemic caused by the spread of the COVID-19 virus. Was the Ministry of Education, Culture and Research prepared to manage the activity of its subordinated institutions, taken into consideration that all the activities were almost paralyzed, and the managers of these institutions were aware that they had to choose between continuing their activity and endangering the employees' health, or interrupt the work and deprive the institution of sources of income?

Indeed, my debut as Minister of Education, Culture and Research synchronized with the establishment of the state of emergency in the Republic of Moldova. This proposal for being minister, in more responsible than honorable conditions, made me return to Moldova. I considered it my duty to accept the challenge, because

in the period when I worked in the ministry I realized that personal interests cannot be above the interests and needs of the system.

Moldova is currently in a difficult situation, as are many other countries. The pandemic caused by the spread of the COVID-19 virus took the whole country by surprise, as well as each area taken separately. The school was the institution that needed some of the first measures to be taken by the government in the conditions of the emergency caused by the coronavirus; so it had to face an unexpected, rapid and profound impact. Under these conditions, the employees of the ministry, the teachers and managers, the children and their parents had to join their forces in order to overcome the challenge together in this tense period. We had to work in similar ways like the medical system, countless times developing a scenario, after which changing or abandoning it, determined by the state of uncertainty.

I am fully aware that sudden changes are not always easy to manage, but the great experience of the Ministry of Education, Culture and Research and its strong team, as well as the constructive dialogue I have with the educational partners make me confident that things will evolve according to a good, fair, human scenario.

Regretfully, we noticed that the entire education system in the Republic of Moldova was not prepared to face such a challenge. Communication during this period was difficult, but at the same time organized and consolidated.

I want you to know that I never had to choose between continuing the activity and endangering the health of the employees. Why? Because I know that health is a priority instead of learning in certain situations. After all, people never stop learning. Now both children and adults learn. Learn from the lesson of life. We knew that we must not stop working and that we cannot deprive institutions of their sources of income. Certain breaks were and are still necessary to review scenarios, identify strategies, and analyze the risks and benefits.

One of the most serious challenges faced by the ministry, educational institutions, teachers, students and their parents during the state of emergency was the organization of the online education process. What were the biggest difficulties you faced when trying to implement the online education?

As a minister, every of my actions and decisions are well weighed, because I do not want these children to be a generation of sacrifice. Having said that, I am not referring only to the graduates of 2020, but to all children and students.

Because none of the scenarios proposed by the ministry implied the freezing of the school year, we had to decide in an extremely short time how to continue the educational process in order to finish the school year without endangering everyone's health. And because today

our priorities are both Health and Education, we decided to implement the distance learning, a strategy adopted by many countries affected by the COVID-19 crisis.

We had to adjust the whole set of educational policies to the current needs. Regulations, methodologies, methodical recommendations on distance learning for children, pupils, and students were developed during the pandemic. Naturally, we faced certain problems and difficulties. But we relied on the active and responsible involvement of everyone and on a good cooperation. Most of these difficulties were and remain technical and logistical, but I also know that everything is done not only to be in line with the school curriculum, but also to pass on confidence to the children, waiting to overcome the emergency phase. Education has always been the guarantee of calm and emotional well-being in the society. We are still looking for the most appropriate tools for stimulating the active learning and curiosity.

Even if some of the teachers were familiar with the online tools of distance learning, none of them were prepared to do it in the volume, quantity, quality and speed required by the situation... Of course, most of them got involved on the go and realized that they had to learn to cope with distance activities and learning. The number of teachers who are not familiar with information technologies is decreasing due to the mentoring at local level, as well as the vocational training in the field of distance learning, organized hierarchically. We have no illusions, because we have a continuous dialogue with the colleagues from the field, and we understand that any competence is formed over time, including the teachers digital competencies needed to implement distance learning. But we remain optimistic.

In result of the suspension of the activity of the general education institutions during the quarantine situation, in order to organize the distance learning educational process, we have identified not only problems and difficulties, but also various solutions to overcome them, among the most relevant of them being:

- the involvement of donors in supporting the educational process during the organization of distance education: the World Bank, the Soros Foundation-Moldova, the Swiss Pestalozzi Foundation, UNICEF MOLDOVA, ATIC and the Government of the People's Republic of China for equipping several general education institutions with computers, tablets;

- Orange Moldova S.A., in collaboration with the University Information Center and in partnership with the Ministry of Education, Culture and Research, launched the national campaign "Connecting teachers". The aim of the campaign is to ensure the continuity of the distance learning process, and for this, the telephone operator allocated 50 Gb of free mobile internet traffic for teachers across the country, from all general education institutions,

both public and private. The only requirement was the teacher to have an active number, connected to one of the Orange tariff plans. The administrations of the educational institutions could submit the applications until 15.04.2020;

- Moldcell S.A. provided teachers with internet services by allocating free internet traffic in a volume of 50 Gb for a period of two months for each teacher who has an active number, connected to one of the Moldcell tariff plans;

- UNITE-Moldtelecom S.A. offered internet connection services for teachers and unlimited calls between its subscribers;

- collaboration with UNDP in order to co-finance public lessons for the preparation of exam students (9th and 12th grades);

- organizing teacher trainings in order to use the most accessible distance learning tools and to connect to various educational platforms;

- involving, in some cases, local governments in providing technical assistance and connecting students to the internet;

- involving parents in conducting online classes;

- permanent communication (social networks, platforms, informative notes, telephone calls) with various representatives (managers, teachers, form masters, parents, students).

If a few months ago we tried hard to keep the children and the young away from the virtual world, from phones, tablets and computers, today they, alongwith their teachers, learn to apply these technologies in the educational process and to adapt to virtual classes. Will the skills developed during this period also be useful in the teaching process in the future?

The school must keep pace with the technical progress, take into account the concerns and interests of students, be flexible to changes. This must also teach students. If we were to oppose technical progress, we would not organize professional trainings in order to develop teachers' digital skills before the pandemic. We would not have insisted on the mandatory teaching of the digital education course in the primary classes and in the V-VII classes, on the reconceptualization of the Computer Science Curriculum, as well as on the endowment of schools with computers, and on their connection to the internet.

We have always encouraged young people to use computers and new technologies, but we taught them to use them in a limited, rational way, for the purpose of learning and information, without harming their health. Now, in this unprecedented situation, technologies will help us ensure the right to education.

At the same time, the methodology regarding the distance learning gives the teaching staff the mission to regulate the time spent by students in front of their

computers, combining the synchronous and asynchronous regimes of the classes. Distance learning is not just about having children online. It is a form of communication, and a means by which those involved communicate and learn to perceive life differently.

We must acknowledge that both teachers but also some parents were forced to take on the challenge, and to demonstrate their digital skills. It is also obvious that some teachers find it difficult and oppose to the process. Now the impossible happens! We managed in a very short time to achieve things that under normal conditions would have taken years. It seems stressful, but we are convinced that this will bring an important added value to the educational process. We accept and encourage any experience with a positive impact.

Now more teachers will have the opportunity to participate in various trainings saving time and money for travel, accommodation and food. Modernizing the educational process, diversifying strategies and digitizing the process will be just a click away. On the other hand, we see that now pupils and students understand more and more the value of live communication, the need for emotions experienced around colleague and teachers, but also the limitations and rigidity of technologies.

We hope a lot that these skills will be useful to the educational process when returning to the classrooms and not in another crisis situation.

"The school, before many other fields, had to learn to deal with emergencies, not only from the organizational point of view, but also from the emotional one."

What are the results of the measures taken during the state of emergency in the field of education and how will they affect the 2020 school year?

The school, before many other fields, had to learn to deal with this dramatic emergency, not only from the organizational point of view, but also from the emotional one. And I want to say, first of all, that I am proud of the way the whole community of our schools, teachers, students and all the staff reacted to an event of this magnitude. Because they followed every decision, every change, no matter how sudden, with professionalism and humanity, which makes me feel calm and confident.

Currently, the objective of the Ministry of Education, Culture and Research is to remove the pressure from everyone: pupils and students, parents, teachers and managers, from the system and the entire community. Very little time has passed in order to talk about any system-level successes. Every teacher or student, school or district now enjoys certain successes. It is very important that students continue to learn, that they learn safely, that they are in the care of their parents. It is worth noting the progress of the teachers and the solidarity they have shown.

If we are to talk about results, apart from statistics, it is obvious that families have become much closer to everything that means an educational process: kindergarten, school, university, they learned "on the go" what teaching methods mean, and now they have the opportunity to directly contribute to the harmonious development of their children.

The entire teaching community now has the opportunity to demonstrate the extent to which it manages to fit in and honor its job, even under stressful conditions, which no one has ever been through before. At the same time, we have the opportunity to understand to what extent we use everything we learn in the curriculum for our and the general well-being. Thus, now like never before, the work of the teachers and educators is understood by all.

Many school managers have cemented their belief that it is important to keep all school components together, that they must be close to each employee and each student in order to cope with the challenges together, that they can ensure success by encouraging all parties involved in the educational process and that quantity indicators such as figure, percentages or reports do not matter. We have something to gain because we learn differently, we learn to appreciate the quality of relationships.

"Now, as never before, the work of the teacher, of the educator, is understood by all"

A considerable amount (estimated at 80%) of the income of artists and actors is generated by their live performances at events and concerts, which in the coming months will no longer be organized. What measures can be taken to help the music and entertainment industries in the Republic of Moldova in this particularly context, in order that they are able to withstand and overcome the difficult period?

Unfortunately, we have a poor statistics for the cultural and creative sectors, so that our policies cannot target very precisely on all the problems in the system. However, we estimate that most artists, performers, artistic groups or actors are employed within the institutions subordinated to the ministry (where we have about 3,000 actors and artists) or in institutions subordinated to local governments. In these cases, the crisis will have a lower impact because the salaries of budgetary employees will be paid in full. The major problem arises in the case of independent artists and non-governmental organizations, for which we plan to develop a separate contest of cultural projects, with the purpose of having contents accessible online, so that, on the one hand, to diversify the offer of cultural products and services available online, and, on the other hand, to come up with a financial support for independent artists. In the long run, however, we need to reform the entire system of cultural statistics in order to better estimate the impact of

such a crisis and create clear and fair conditions for artists to work, with well-defined opportunities, responsibilities and obligations.

"Cultural consumption was definitely higher during the pandemic, and this may influence the after situation"

There is a lot of talk about the economic crisis that the pandemic inevitably brings with it, and it is clear that its effects will be felt in all areas of the public life and will have an impact on the society in general, but also on individuals in particular. Robert Schuller believed that the problems were not signs of stopping, but guidelines. Certainly, if we expect for arts and culture to have the power to save the world through beauty, or at least not to let it slip into depression, they will need a reset. In your opinion, what changes should be done in our country to take the culture and the way it is perceived to another level?

I think we should be a little more optimistic and see the opportunities created by this situation. Many people managed to have a cultural breath during their stay at home, being able to watch the performances of our theaters on the internet, ordering more books online, watching more movies, etc. Museums present their collections online, libraries offer access to national and international book collections and develop online courses for those who are passionate about coding. Cultural consumption was definitely higher during the pandemic, and this may influence the after situation. It is true that the access to these free of charge cultural products and services was predominantly during the pandemic and that we cannot anticipate an increase in culture-related expenditures for households. In the Republic of Moldova, however, cultural consumption has probably already reached very low limits and would not have much where to fall, the data being compensated even by the representatives of the diaspora who returned home. Let's not forget that despite underdevelopment, there are also new tools that support people of culture. First of all, we have a lot of artists who are budgeted and who will keep their income. For the most important representatives in the field of culture we have also a system of life pensions, which will allow them to continue their creative activity. We also hope that some municipalities will launch competitions of cultural projects like the ministry and, obviously, we expect this to happen first of all in Chişinău. Thus, I do not think that the perception of culture will be negatively affected by the economic crisis following the pandemic.

Of course, this crisis will require a rethinking of many of the cultural actions we take. We must mention the financial support that is already approved to support the independent cultural sector (cultural projects), to support companies in the field of creative industries (the national book publishing program) and the film production program.

"History teaches us that when nations are united, together they overcome easier overcome the common problems."

You are a professional historian and history is also known for making the connection of the present with the past and the future. What do you think will be the role that education, culture and research will play in the future of Europe after 2020? How do you see the participation of the Republic of Moldova in the dialogue on European identity and common values of the European Union?

History guarantees the evolution of civic, national, social consciousness, through the very knowledge of human evolution. I believe that by the deep study of history, humanity will know better its successes, material and spiritual achievements, but also the problems it faces. Humanity past through several periods of crisis and challenges, especially hardships related to epidemics, diseases and conflicts. For instance, in 1918 humanity faced one of the greatest pandemics - the so-called Spanish flu, which it hardly overcame.

The current pandemic is also a serious challenge for humanity. After 2020, I am convinced that a new mentality and a new global thinking will be outlined. Probably, traditionalism, the foundations of faith, men's ability to adapt and even the educational process will be revised and new opportunities will be outlined. This will happen worldwide, but certainly on the European continent, including the Republic of Moldova, which in recent years has increasingly connected to the European values and culture. In this sense, the research will be based on new topics, related to the safety of humanity, and also on controversial topics in education, health, legislation, etc.

These and other issues will be relevant to most nations, including those in the European Union. The Republic of Moldova has close relations with most EU countries, has accepted a set of communitary values and principles of democracy, components of legislation, education paradigms, elements related to morality and common historical events that bind us together.

The changes will be probably big for everyone. In these conditions, it is important to continue accepting European values and democracy, but it is also necessary to strengthen our national values, including the identity. This represents the foundation on which our nation develops and thrives, in close contact with other peoples.

History teaches us that when nations are united and join their forces they easier overcome the common problems. In this sense, education has a decisive role not only for the development of students' skills, but also for the whole community.

There are voices arguing that the state should reduce its involvement in culture, citing appointments

on political criteria at the high management level of some institutions. In other words, most of these institutions are dependent on money allocated from the state budget through the Ministry of Education, Culture and Research, and their control and financial resource management are often interpreted as interference. What should be the role of the state in the administration of culture? What shortcomings are you currently facing in this field?

I will start with the appointments on political criteria of the directors of the institutions subordinated to the ministry. Recently, a new Regulation was enacted which provides the future conditions of competition for the positions of managers in the institutions in the field of performing arts and I consider that it will not be possible to talk anymore in the future about the existence of the problem of appointment on political criteria. The role of the state in the administration of culture is an important one in Moldova, but we are no exception in this respect. It is a centuries-old European tradition of supporting culture and strategic cultural institutions, and I do not think we can talk about the possibility of a major paradigm shift. Indeed, throughout Europe, the independent sector is being increasingly supported, and we are also trying not to be overdue in this regard. We must be aware that we no longer live in an age of exclusive and elitist culture and that not only opera or museums are standards for the culture of a society. The role of the ministry is to create balanced policies that support both the budgetary cultural sector and the independent one, which often anticipates much better what the public wants. Ideally, we should identify the balance between perennial cultural values and market trends, which, unfortunately, can promote non-values, but which also has a much greater potential than what the state can support.

"We analyze the strategies for promoting good practices in the field of education in order to give a higher status to the profession of teaching"

The lack of young specialists is a serious problem that we currently face in most areas of activity, but in education this problem seems to be more acute and it is worrying that it has an impact on the quality of education of the new generations. What measures does the Ministry of Education, Culture and Research take in order to motivate teachers working at home in the field of education?

Especially in education, the attraction and active involvement of young people is always very important and actual, but especially now, in the context of the multiple reforms initiated by the Ministry of Education, Culture and Research. We understand very well that important changes can be made by those with reformist visions, by young people who can most accurately foresee the needs of

our society over twenty-thirty years. Thus, we have always encouraged and supported young people, also because young teachers are psychologically closer to the inner universe of the student, sometimes being able to motivate and raise children awareness to learn more convincingly than experienced pedagogues.

Taking into account the fact that in the last 10-15 years the burden of teaching has fallen on the shoulders of teachers with extensive experience, we are in a position to create the most advantageous opportunities to attract young people to pedagogy faculties and in classrooms. Even in crisis conditions, we are concerned with identifying opportunities to motivate young people to choose pedagogical faculties. We continuously analyze the strategies of promoting the image of the teacher in order to attract and keep young teachers in schools, and we analyze the strategies of promoting good practices in the field of education in order to give a higher status to the profession of teaching.

Granting the unique allowance for young teachers, increasing salaries, raising the prestige and status of the profession of the pedagogue, creating a conducive framework for scientific performance, multiplying European approaches regarding the contents and the initial training of teachers, implementing dual education for students in colleges, all of these are some of the well known strategies adopted by the Ministry of Education, Culture and Research.

In addition to the short-term priorities (April) and medium-term priorities (May-June), the Ministry of Education, Culture and Research has set a number of long-term priorities. Among them are activities designed to stimulate 2020 graduates to choose the Faculties of Pedagogy.

Currently, many Moldovans are returning home. Even if they are forced by the situation, they return and understand that they are safer at home, that they are expected by family and friends, and that society needs them. I hope that in parallel with the fight against the COVID-19 virus, we will gain the respect of the society in general and the trust of young people.

The statement that there is a discrepancy between what is required on the labor market and what our faculties prepare is becoming more and more common. What do you think, does the supply of workforce corresponds to the demand in the fields managed by the Ministry of Education, Culture and Research?

Even if they were sometimes uncomfortable and difficult to accept by the teaching community, the reforms implemented by the ministry always reseted various aspects or areas. The new concept of the Curriculum for general education, the curricula for the vocational and technical education, and also the university curriculum, aimed to connect the national educational standards to

the international ones, at the request of the society and the labor market. All higher education institutions and the professional-technical ones have recently revised their specializations, by updating them. The endowment of the institutions that prepare young people for practicing a profession, the installation of modern equipment, the modernization of the study spaces, the renovation of the didactic workshops, the digitization of the educational process, the professionalization of the teachers, are all actions meant to raise the education level. Academic mobility and the implementation of dual education improve the quality and relevance of studies by strengthening international cooperation and increasing transnational access to educational resources of other countries, developing and adapting educational services to the national and international labor market requirements and promoting transparency, compatibility and academic recognition of the studies and qualifications obtained internationally.

The demand frequently anticipated the supply in all areas. It is natural that in some cases the labor market requires specialists who will be trained in the field of work later than the need aroses. That is why we are constantly connected to the needs of the society.

"The ministry is just one of the actors who promotes the cultural image of the country in an information age"

Promoting a country's image through culture is a way to talk to the world about this country's creative potential. What measures does the Ministry of Education, Culture and Research take to promote the cultural achievements of our country abroad and which are the countries with which the ministry has an efficient and advantageous collaboration?

Promoting the image of the Republic of Moldova is a very important element for the state, especially given that cultural elements can be easily linked to the promotion of exports of goods, such as wine. We must accept from the beginning that the ministry is only one of the actors that promotes the cultural image of the country in an information age. We should not be ashamed to accept that a DJ or a visual artist can do more than an entire bureaucratic system to promote our country's name, the role of the ministry being to create policies that facilitate artistic mobility and the country's participation at the most important international cultural events. For instance, at my initiative, when I was Deputy Minister of Culture, a few years ago the Republic of Moldova restarted its participation at the most important international book fairs in Europe - the one in Leipzig and the one in Frankfurt. We need to develop the capacities of our subordinated institutions or create mechanisms for the private sector, so that we can participate in other international fairs, festivals and exhibitions dedicated to culture, especially in Western Europe - in design, contemporary art, film, etc. We must also continue to promote our intangible cultural heritage

elements already included in the UNESCO Representative Lists or the ones we wish to include. These ambassadors of our values are multipliers for the cultural tourism and, finally, of the national economy. The Ministry has a very good cooperation with several states and it is logical to mention first Romania. With the help of our colleagues from Romania, we included the cultural practices associated to the 1st of March (Mărțișor), traditional carpets and traditional mens' carols in the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity. With Romanian financial support, the buildings of the Organ Hall and the National Museum of Art were rehabilitated, and a new theater was erected in Cahul. We have a very good cultural collaboration with France, Poland, Italy, the People's Republic of China, very often these relations at the official level being directly influenced by the visions of the ambassadors of these countries to Moldova.

By participating in Creative Europe, the largest program for the cultural and creative sectors of the European Union, our cultural operators have the opportunity to implement joint projects with partners from other European countries and to develop projects of a truly European quality level. The competition is a very tough one, but we already have some winning projects within this program.

The film productions financed from the state budget through the National Center of Cinematography offer the possibility to develop co-productions, the film being a very efficient means for promoting the country's image. In the same vein, in order to stimulate film co-productions, this year we will finalize the procedures for establishing the cash rebate, a mechanism for attracting foreign investments in the audiovisual field.

The results obtained in recent years by our students at the international Olympics are very gratifying and it is to be appreciated that the Republic of Moldova is registering more and more prizes and podium places in these competitions. What does the ministry to stimulate these students and their teachers, but also to improve the level of training and representation in such competitions?

Thank you for the observation! Indeed, in the past years our young people have obtained very good performances in school Olympics, but also in sports and music competitions. This is an indicator that the education system in the Republic of Moldova can register remarkable results.

The ministry has continuously supported high-performing students, by identifying human, curricular, informational, material and financial resources to support them. Based on a methodology approved by the Ministry of Education, Culture and Research, an annual Program of activities is developed to support gifted students. The programs elaborated in this sense deepen the

learning, grouping the young people by skills, enriching the curriculum with new fields, ensure the mentoring and the transfer of competences, accelerate the school promotion according to the individual learning rhythm.

For high-performing pupils and students, the Ministry of Education, Culture and Research organizes Olympics and competitions, thematic camps for the preparation of the Olympic teams, symposia and other specific activities and provides them scholarships and other forms of material support.

Awarding a grade of "10" *ex officio* at the baccalaureate exams for those who win prizes at national and international competitions is a sign of acknowledging the remarkable school performances, and promoting the country's image abroad.

International Olympics winners and their teachers, during the Olympic Gala, organized annually by ministry, receive diplomas of excellence from the Ministry of Education, Culture and Research as well as financial rewards.

If we refer to young athletes and their coaches, we have in mind the Government Decision no. 1552, which regulates the mode of awarding, as well as the sizes of state awards for athletes and coaches. Periodically, the Ministry of Education, Culture and Research issues decisions to confer degrees and titles awarded to athletes and coaches with outstanding performances. An annual budget is allocated to finance national sports federations and to improve the level of training and representation at international competitions.

Dear Minister, thank you for accepting our invitation to dialogue and we wish you a successful mandate!

Liliana POPUȘOI

Translated by Orest Dabija, Head of the Arts and Creative Industries Ministry of Education, Culture and Research